Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар әдәбиятыннан олимпиада сораулары (муниципаль тур, 2023-2024 уку елы) 7 нче сыйныф

Үткәрү вакыты- 150 минут
Максималь балл – 46 балл

I. Теоретик тестлар (10 балл).

1. Кешенең тышкы кыяфәтен, йөз төзелешен, буй-сынын һәм үз-үзен тотышын тасвирлау (1 балл):
1) әдәби деталь
2) портрет
3) хронотоп

2. Әдәбиятның хис-кичерешләрне белдерүгә, чагылдыруга корылган, аеруча осталык һәм махсус чаралар таләп итә торган төре (1 балл):
1) шигырь
2) поэма
3) лирика

3. Лиро-эпик әсәрләр генә күрсәтелгән рәтне сайлап алыгыз (1 балл):
1) «Идегәй», «Мокамай»
2) «Мокамай», «Милли моңнар»
3) «Милли моңнар», «Идегәй»

4. Күрсәтелгән образлар арасыннан кайсы әсәрдә символ вазифасын үти (1 балл):
1) «Идегәй» әсәрендә акбүз ат
2) Г.Ибраһимовның «Кызыл чәчәкләр» әсәрендә кызыл чәчәкләр
3) Н.Думавиның «Яшь ана» әсәрендә чәчәкләр

5. Табигый, җанлы сөйләм һәм телнең үзендә булган образлы сурәтләү чаралары ярдәмендә тормышны бөтен нечкәлекләре белән вакыйгалар дулкынында укучыга җиткерә (1 балл):
1) чәчмә әсәрләр
2) тезмә әсәрләр
3) лирик әсәрләр

6. Чәчмә әсәрләр генә булган рәтне билгеләгез (1 балл):
1) «Идегәй», «Яшь ана», «Кызыл чәчәкләр»
2) «Кызыл чәчәкләр», «Яшь ана», «Акчарлаклар»
3) «Кызыл чәчәкләр», «Яшь ана», «Җан Баевич»

7. Билгеләмәне игътибар белән укыгыз һәм аңа туры килгән төшенчәне язып куегыз: «*Әсәрдә персонажның эчке дөньясын, ягъни фикерләрен, хис-кичерешләрен, теләк-омтылышларын матур әдәбиятка хас чаралар аша тулы итеп, җентекләп сурәтләү осталыгы*» (2 балл):

Җавап: _____________

8. Жанрларны лириклыктан эпиклыкка күчә бару тәртибендә урнаштырыгыз. Җавабыгызда алар алдына куелган саннарны гына үсә бару тәртибендә языгыз (2 балл):

1) поэма
2) күңел лирикасы
3) повесть

Җавап:_______

ИНСТРУКЦИЯ: Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

II. Әдип иҗатына кагылышлы биремнәр (26 балл).

1. Шагыйрь буларак, ул үзенең вазифасын милләткә хезмәт итүдә таба. Нинди генә темага язмасын, һәрвакыт көчсезләр, рәнҗетелгәннәрне яклый. Оялчан булса да, иҗатында кыю сүзле була. Рухи байлыкны бөтен нәрсәдән өстен күрә. Аның әсәрләрендә гади халык күңелендә яшәгән уй-кичерешләр, моң-сагыш, милли азатлык турындагы өметләр гәүдәләнеш таба. Кем турында сүз бара? (2 балл):

Җавап:_______

2. Г.Тукайның әсәрләре генә урын алган рәтне билгеләгез (1 балл):
1) «Милли моңнар», «Шагыйрь», «Җәйге таң хатирәсе»
2) «Милләтә», «Җәйге таң хатирәсе», «Мокамай»
3) «Җәйге таң хатирәсе», «Туган тел», «Халкыма»

3. Г.Тукайның «Милләтә» шигыреннән алынган әлеге өзекнең төп фикере нинди? Дөрес җавапны билгеләгез (2 балл):

Үзем үлсәм дә, гаҗиз исемем үлмәсен, югалмасын;
Минем тырышлыгым һәм эшләрем бушка китмәсен.

Әгәр милләт мине илтифат итеп искә алса, -
Шул минем максатым, теләгем һәм бәхетем.

1) Шагыйрьнең төп максаты һәм бәхете – үзен илтифат белән искә алулары
2) Шагыйрьнең тырышлыгы һәм эшләре бушка китмәскә тиеш

3) Шагыйрь үзе исән булганда милләтенә хезмәт итәргә, үз артыннан милләткә файдалы эшләр кылып калдырырга тиеш, шагыйрь кешенең төп максаты һәм бәхете шул

4. Г.Тукайның беренче әсәрләре кайда иҗат ителә башлый? Дөрес җавапны билгеләгез (1 балл):

1) Җаек
2) Кырлай
3) Казан

5. Г.Тукай укыган мәдрәсә. Дөрес җавапны билгеләгез (1 балл):

1) «Галия»
2) «Мөхәммәдия»
3) «Мотыйгия»

6. Г.Тукай кайсы елда Казанга кайта? Дөрес җавапны билгеләгез (1 балл):

1) 1886
2) 1907
3) 1913

7. Г.Тукай әдәбиятның кайсы төрендә актив эшли? (2 балл):

Җавап:_______

8. Г.Тукайның «Җәйге таң хатирәсе» шигыре кайсы жанрга карый? (2 балл):

1) күңел лирикасы
2) пейзаж лирикасы
3) лирика

9. Г.Тукайның «Җәйге таң хатирәсе» шигыреннән алынган әлеге өзектә кулланылган 2 тел-сурәтләү чарасын табып языгыз (4 балл):

Шат үләнлекләр, тәбәссемдә чәчәкләр, ләләләр;
Сандугачлардан ява, яңгыр кеби, мәдхияләр.

Туктаганнар күрмәгә иртүк табигать күркене
Күктә аккошлардай ак кучмә болытлар төркеме.

Җавап:_______

10. Г.Тукайның «Җәйге таң хатирәсе» шигырендә лирик геройга бәя (характеристика) бирегез (5 балл):

Галибанә яктырып, әкрен генә ал таң ата;
Моңланып, хәсрәтләнеп, ялкау гына ак ай бата.

Бер-бер артлы юк булып, күкләрдә йолдызлар сүнә;
Таң җиле куйды исеп, яфраклар аз-аз селкенә.

Пәрдәдән чыкты, ачылды ямь-яшел кыр һәм япан;
Китте инде кап-кара каплап ята торган чапан.

Тын гына яткан, ялыккан, төн буенча көн көтеп,
Ялтырап, җәйлеп ята күлләр, сихерле көзге күк.

Шат үләнлекләр, тәбәссемдә чәчәкләр, ләләләр;
Сандугачлардан ява, яңгыр кеби, мәдхияләр.

Туктаганнар күрмәгә иртүк табигать күркене
Күктә аккошлардай ак күчмә болытлар төркеме.

Каршыларга иң сәза чак, иң матур чак җәйге таң;
Шул вакытта уйла, шагыйрь: килде илһам, уйласаң.

11. Автор нинди идея (фикер) җиткерә? Ул шигырьнең кайсы юлларына салынган? (5 балл)

III. Иҗади бирем (10 балл).

«Бәхетле шул баладыр, кайсы дәрсенә күңел бирсә, / Мөгаллимне олуг күрсә, белергә кушканын белсә...» юлларына нигезләнеп, 10 җөмләдән ким булмаган күләмдәге инша языгыз.